

глядачів у побут і традиції гуцулів, описує красу їхнього мальовничого краю, показує, як вони вмюють радіти життю, а головне – щиро любити свою сім'ю, батьківщину, звичаї і саме життя» [3, с. 6].

Сучасний театр України став насправді унікальною творчою інституцією, найбільш мобільним, запитаним у глядачів видом мистецтва, який існує в жорсткій військовій реальності («Театр у хроніках війни»). Його націєтворчий контент, високий художній рівень цікаві для світової культурної громадськості. Це засвідчує переможна участь провідних українських театрів у міжнародних фестивалях останніх місяців (Шекспірівський у Шотландії – вистава «Гамлет», сучасної драми в Угорщині – вистава «Лімерівна»). Сьогоднішня діяльність національного театру покликана виконати найскладнішу місію – збереження національних орієнтирів, тонко організованої людської особистості в нещадній військовій реальності, гармонізації людини в глобалізованому просторі епохи. Саме на цих засадах слід вибудовувати вектори міжкультурної комунікації, презентуючи український театр світові.

Список використаних джерел:

1. Єжи Гротовський. Театр. Ритуал. Перформер. Л.: Літопис, 1999. 185 с.
2. Корнієнко Н.М. Запрошення до хаосу. Театр (художня культура) і синергетика. Спроба нелінійності. К.: Нац. центр театр. мистецтва ім. Леся Курбаса, 2010. 280 с.
3. Котенок В. «Така еквілібристика почуттів на сцені, що заздрять за кордоном». Кіно-театр. 2021. № 5 (157). С. 6.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-62>

Доброносова Ю. Д.

*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії та педагогіки,
Національний транспортний університет*

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В ГОРИЗОНТАХ ТОТАЛЬНОЇ МЕДІАТИЗАЦІЇ

Соціокультурні трансформації сучасності відбуваються у контексті процесу тотальної і глибокої медіатизації всіх сфер життєдіяльності суспільства, тому сьогодні недостатньо осмислювати вплив окремих медіа чи медіакультури в цілому на міжкультурну комунікацію – визріла потреба акцентувати на постанні її особливого медіатизованого типу,

антропологічною підставою існування якого виступає полімедіальність медіадосвіду особистості. *Актуальність* мають філософські і міждисциплінарні дослідження горизонтів медіатизації, котра визначає тренди розвитку комунікації загалом. Осмислення нових можливостей і викликів медіатизованої міжкультурної комунікації, пов'язаної із самореалізацією особистості, передбачає з одного боку впровадження у філософський розмисел новітнього неінструментального розуміння медіа, а з іншого – усвідомлення необхідності оновлення філософського дискурсу. *Метою* нашого розгляду є виявлення загальних особливостей горизонтів тотальної медіатизації, котрі визначають теперішнє і майбутнє міжкультурної комунікації у мережевому соціумі. Концептуальну основу підходу становлять праці Андреса Хеппа, Фрідріха Кротца, Ніка Коулдрі, Соні Лівінгстон, Вінфріда Шульца та пропозиції щодо вивчення медіакультури, які склалися у філософії у другій половині 20 століття. Методологічну цінність мають і висновки українських дослідників Тараса Лильо [1], Валентини Ривліної [2], Тетяни Савельєвої [3], Юлії Шевчук [4]. Протягом другого десятиліття 21 століття щороку зростає кількість праць, присвячених осмисленню різних аспектів процесу медіатизації, але досліджень його контекстного впливу на міжкультурну комунікацію майже немає.

За словами Джона Брукшира Томпсона [8, с. 85] нині медіа по суті транслюють зразки культури, тому центральним річищем актуальної медіатизації є медіатизація культури, яку визначає інкорпорація медіаскладових у культурні процеси та продукування і масштабування медіатизованих форм комунікації. Сучасна медіатизація є процесом інтеграції медіа у більшість сфер життєдіяльності соціуму та формування його цілісної культурно-комунікаційної системи, яка пронизує повсякдення приватної і публічної комунікації, що відбувається як онлайн, так і офлайн, нерідко породжуючи гібридні Phygital-досвіди (від англ. Physics – фізичне + англ. Digital – цифрове). У мережевому суспільстві маємо справу із системою розгалужених мікро- і макромедіамереж, підставою функціонування яких є з одного боку внутрішня медіальність людського існування, а з іншого – тотальність медіатизації культури, економіки, політики, освіти, науки, стратегій і тактик самореалізації, персонального досвіду спілкування. З дослідницької перспективи концепт медіатизації необхідний для критичного аналізу соціокультурних трансформацій сучасності. Недарма Нік Коулдрі [5, с. 233] акцентує на перетворенні медіа у наш час на «метакapітал», тож медіатизація може бути визнана метакатегорією соціального опису, що допомагає досягнути динаміку глобальних соціальних змін, які стартують на локальному рівні.

Переплетіння офлайн і онлайн досвіду комунікації в повсякденні наших сучасників зумовлює особливе ставлення до реальності, а нерідко – і до переходів між різними реальностями, що зумовлює зміну

установок у міжкультурній комунікації, освіті, науці. Характеризуючи соціально-конструктивістську лінію осмислення медіатизації, Андреас Хепп [7, с. 620] акцентує на цінності фокусування на повсякденних практиках, пов'язаних із приватним спілкуванням, цифровими медіа і медіакомунікацією із їх використанням. Саме тому у дослідженні медіатизованих форм міжкультурної комунікації ми повинні звертати особливу увагу на рівень повсякденних практик і звичок, що трансформуються саме на прикордонні офлайн/онлайн-існування – у Phygital-досвіді суб'єкта. Загалом у процесі медіатизації можна виділити кількісні і якісні аспекти, спільнодія яких призводить до трансформації досвідів міжкультурної комунікації. До перших належать просторове, часове і соціальне поширення медіакомунікації, до других – особливості використання різних медіа для конкретного виду комунікації і в конкретних сферах. На актуальному етапі розвитку медіатизація відбувається на рівні життєсвітів, а різні їх локації і навіть різні життєсвіти можуть бути медіатизованими по-різному. Цей момент особливо виразнюється у приватній і публічній міжкультурній комунікації і почасти зумовлює новітні виклики, які постають перед особою у ній.

Практики повсякденної медіамережевої комунікації є одним із найяскравіших проявів тотальної і глибокої медіатизації, наслідки якої відчуває нині більшість медіакомунікантів, причому в Україні в умовах гарячої фази російсько-української війни частина викликів стають виразнішими. На інтерекзистенціальному рівні саме ситуації міжкультурної комунікації роблять рельєфними і трансформації раціональності у медіатизованій культурі. На зміну ідеалу комунікативної раціональності приходить раціональність, котру в термінах Бернгарда Вальденфельса можна означити як респонзивну (від лат. *responso* – відповідати), що виводить на перший план відгук суб'єкта на виклики дечого чужого йому – як переплетіння викликів і відповідей, від яких неможливо ухилитися. Амбівалентність медіамережевого і медіатизованого виклику Іншого зумовлює увиразнення змістовного і екзистенціально-подієвого аспектів відповіді, причому особливо важливою є сама подія відгуку, хоча нам і не варто забувати про те, що медіамережевий дискурс є не лише респонзивним, але й провокативним. Водночас, за влучним спостереженням Андреаса Хеппа і Ніка Коулдрі [6], одним із наслідків нинішньої глибокої медіатизації є те, що соціальні і медіапроцеси стають глибоко рекурсивними, адже повсякденні взаємодії, керовані програмним забезпеченням, первинно передбачають рекурсію, причому за втрати з'єднання із інтернетом, паролю доступу, неможливості оновлення програмного забезпечення соціальна інфраструктура для користувача є ніби зруйнованою. Медіалогіка, яка пронизує всі сфери життєдіяльності мережевого соціуму, зумовлює пристосування комунікативних практик

до медіа, а не навпаки, внаслідок чого присутність особи в медіаподіях/медіасеансах стає необхідною умовою її інтерекзистенціальної присутності, її життєсвіт розширюється шляхом залучення інтернет-областей, а медіатизація є горизонтом конструювання і персональних, і колективних ідентичностей.

Метапроцесуальний характер актуальної медіатизації зумовлює багатоаспектність її впливу на соціокультурні процеси, приватну і публічну комунікацію, внаслідок чого медіатизовані форми міжкультурної комунікації набувають все більшого значення. Міждисциплінарні підходи із філософською домінантою до осмислення горизонтів тотальної медіатизації уможливають досягнення скоріше не екзистенціального, а інтерекзистенціального потенціалу міжкультурної комунікації в контексті трансформацій співвідношення приватного і публічного у новітніх медіамережах.

Список використаних джерел:

1. Лильо Тарас. Антропологічні та ідеологічні наслідки медіатизації. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2020. Випуск 48. С. 134–142.
2. Ривліна В. Медіатизація культури : комунікативні аспекти. *Science and Education a New Dimension*. 2018. Вип. 4(31). С. 63 – 65.
3. Савельєва Тетяна. Медіатизація в мережевому суспільстві: зміст та тенденції. *Сучасне суспільство*. 2012. Вип. 2. С. 185 – 192.
4. Шевчук Юлія. Культурна практика у контексті медіатизації культури за концепцією С. Крековича. *Культурологічний альманах*. Вінниця : ТОВ Нілан-ЛТД, 2018. С. 120 – 122.
5. Couldry N. Mediatization and the Future of Field Theory. *Mediatization of Communication: Handbooks of Communication Science*, vol. 21. Berlin: De Gruyter Mouton, 2014. P. 231 – 235.
6. Couldry N., Hepp A. The Mediated Construction of Reality. Cambridge: Polity Press, 2016. P. 216 – 219.
7. Hepp A. The Communicative Figurations of Mediatized Worlds: Mediatization Research in Times of the ‘Mediation of Everything’. *European Journal of Communication*. 2013. Vol. 28. № 6. P. 615–629.
8. Thompson J. Media and Modernity: A Social theory and the media. *Communication Theory Today*. Oxford: Polity Press, 1995. 317 p.